

BİR TIP FAKÜLTESİNDEKİ İNTERN DOKTORLARIN DÖNEM 6 EĞİTİMLERİ SÜRESİNCE ALDIKLARI STAJLAR HAKKINDAKİ GERİBİLDİRİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

The Evaluation of the Intern Doctors' Feedback About Their Rotations During Their
6th Year Education in a Medical School

Selçuk Aslan¹, Aysun Bideci², Seçil Özkan³, Sertaç Türkçüoğlu⁴, Nuri Çakır⁵,
Ayşe Dursun⁶, Sedef Tunaoglu⁷

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, Ankara'da bir tıp fakültesinde eğitim alan intern doktorların, son sınıftaki eğitimleri süresince eğitim aldıkları stajlar hakkındaki geribildirimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: 2004-2005 öğretim yılı içindeki tıp fakültesinde internlik döneminde toplam 166 intern doktor bulunmaktadır. Çalışmaya toplam 155 kişi katılmıştır. Katılım oranı % 93.37'dir. Gözlem altında doldurtulan anket formu 6 ana staj için fiziki şartları, verilen pratik eğitimi, eğitimlerine katkısı olmayan iş yükü ve eğitimlerine katkı sağlama düzeyleri konularındadır. Intern doktorların staj bölümü hakkındaki bu dört soruyu, kendi bakış açıları ile çok kötü, kötü, orta, iyi ve çok iyi şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Veriler SPSS programına girilmiş ve analiz edilmiştir.

Bulgular: Intern doktorların son sınıfta aldıkları stajlarla ilgili geribildirimleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin fiziki şartlarını en olumlu buldukları staj Halk Sağlığı, pratik eğitimi ve eğitime katkı sağlama koşullarını en olumlu buldukları staj Acil İken; iş yükü açısından en yoğun olarak değerlendirdikleri stajlar Kadın Hastalıkları ve Doğum, Pediatri ve İç Hastalıkları stajlarıdır.

Sonuç: Elde edilen sonuçlar ilgili anabilim dallarına ulaştırılmıştır. Her anabilim dalı için öğrenim amaçları yeniden saptanarak görev tanımlamaları düzenlenmektedir. Geribildirim anketleri geliştirilerek uygulamaya devam edilecektir.

Anahtar kelimeler: Mezuniyet öncesi eğitim, intern doktor, geribildirim.

ABSTRACT

Background: The aim of this study was to evaluate the intern doctors' feedback about their rotations in the last year of a medical school in Ankara.

Materials and Methods: In the 2004-2005 academic year, the sixth year of the medical faculty consisted of a total of 166 interns. 155 out of 166 interns participated in the study. The participation rate in the study was 93.37%. The questionnaire consisted of four questions on the physical conditions, practical training provided, workload not contributing to learning, level of contribution to learning of six main clerkships. The interns were asked to evaluate these four questions from their own perspectives and rate them as very poor, poor, fair, good, and very good. The data were analyzed with SPSS program.

Findings: Upon evaluating interns' feedback regarding the clerkships attended during the last year, it was found that Public Health was the clerkship with the best physical conditions, Emergency Medicine was the most favorable clerkship for practical training and contribution to learning; while Obstetrics & Gynecology, Pediatrics and Internal Medicine had the most intensive workloads.

Results: The results obtained were shared with relevant departments. Educational objectives and interns' task descriptions are being reestablished for each department. The improvement and implementation of the feedback questionnaires will be pursued.

Keywords: Undergraduate education, intern doctor, feedback

¹Yrd.Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

²Doç.Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

³Doç.Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

⁴Arş.Gör. Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

⁵Prof.Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

⁶Prof.Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

⁷Prof.Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

GİRİŞ VE AMAÇ

Tıp fakültelerinin işlevleri; eğitim, araştırma ve hizmet olarak üç ana başlık altında toplanabilir. Tıp, uygulamalı bir bilim olup öğrencilerin koruyucu ve iyileştirici hekimlik konusundaki teorik ve uygulamalı eğitimleri altı yılda tamamlanmaktadır¹. Tıp eğitiminde bir doktorun kazanması gereken bilgi, tutum ve becerilerin eksiksiz olarak tamamlanması, altı yılın sonunda donanımlı bir doktor mezun etmenin ön şartıdır.

Tıp fakültelerinin önemli çabalarından biri eğitimin niteliğinin yükseltilmesidir. Türkiye’de öğrenciler tarafından eğitimin değerlendirilmesi, eğitimin niteliğini geliştirmek için yapılan bir uygulamadır. Bu nedenle öğrencilerden alınan geribildirimler eğitim sürecinin sürekli değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi için önemli bir araç niteliği taşırlar². Öğrenci geribildirimleri ışığında, uygulamadaki aksaklıklar ve gereksinimler gözden geçirilmekte ve yeni düzenlemeler yapılmaktadır³.

Tıp fakülteleri geleceğin hekimlerini yetiştirmek için kurgulanmış oluşumlardır. Fakülte ortamı, eğitim programları ve öğrenmeyi kolaylaştıracak her türlü etkenin temel varlık nedeni öğrencidir. Bu gerekçeyle, yürütülen her etkinliğin öğrenci merkezli olması gerekir. Böylece öğrencilerin fakülteleriyle ilgili görüşleri ve eğitimi yönlendirmedeki rolleri belirlenmiş olur⁴. Öğrencilerden düzenli geribildirim alınması, analiz edilmesi ve üretilen raporların zamanında ve uygun yöntemle eğitimcilerle paylaşılması eğitim programlarının kalitesini yükseltebilir^{5,6}. Çünkü eğitim programları dinamik süreçler olduğundan ancak geri bildirimler ve iyileştirme çalışmalarıyla yeniden gözden geçirilebilirler⁷. Geribildirimlerle elde edilen veriler stajları yürüten anabilim dallarına eğitim programlarını iyileştirmeleri için önemli ipuçları sağlamaktadır.

Tıp fakültelerinde dönem 6; üç yıl teorik ve iki yıl stajlarla sürdürülen uygulamalı ve kuramsal eğitimin sonunda on iki ay süreyle intern doktor olarak çalışılan bir eğitim yılıdır. Bu eğitim yılının amacı; son sınıf öğrencilerinin hem genel bir hastane içinde, hem de sahada bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmektir. Ancak bu amaç ve hedeflere karşın dönem 6 eğitimi birçok birimde çeşitli nedenlerle ihmal edilebilmekte ve intern doktorlar eğitim amaçlarının dışında ara elemanlar olarak kullanılabilmektedirler. Öğrenci geribildirimleri dikkate alınarak yapılacak düzenlemeler sonrası tıp fakültesi eğitiminin son yılı daha etkili hale getirilebilir.

Bu çalışmada, Ankara’da bir tıp fakültesinde eğitim alan intern doktorların, son sınıftaki eğitimleri süresince eğitim aldıkları stajlar hakkındaki geribildirimlerinin değerlendirilmesi ve staj eğitim programlarının iyileştirilmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın yapıldığı Tıp Fakültesi 2 Ekim 1979’da kurulmuştur. Tıpta uzmanlık eğitiminin verildiği ve 4., 5., 6. sınıflarda pratik uygulamaların yapıldığı Üniversiteye ait Araştırma ve Uygulama Hastanesi 936 yatak kapasiteli olup, 2027 idari personel, 903 akademik personel hizmet vermektedir. Tıp Fakültesi eğitiminde entegre sistem ve probleme dayalı öğrenim (PDÖ) yöntemini model olarak benimsemiştir. Bu eğitimde öğrencinin pasif izleyici konumundan çıkarak, karşılıklı etkileşimin yoğun olduğu, eğitilenin aktif rol oynadığı bir dönüşüm hedeflenmiştir⁸.

Tıp eğitimi birer yıllık olmak üzere toplam altı döneme ayrılmıştır. Tıp eğitiminin birinci ve ikinci döneminde temel bilimler kapsamında normal insan fizyolojisi ve anatomisinin esasları verilmektedir. Üçüncü dönemde ise kliniğe hazırlık amacıyla iç hastalıkları, pediatri gibi stajların yanı sıra patoloji ve farmakoloji de ele alınmaktadır. Tıp eğitiminin dördüncü ve beşinci dönemleri ise klinik stajlara ayrılmıştır. Öğrenciler, servislerde hastalarla ilgili çalışmaların yanı sıra radyoloji, adli tıp, halk sağlığı konularında eğitim alırlar. Altıncı yıl mezuniyet öncesi internlik dönemidir. Bu dönemde intern doktorlar ikişer ay süreyle pediatri, dahiliye, kadın hastalıkları ve doğum, genel cerrahi, acil servis ve halk sağlığı stajlarını almaktadırlar. Pediatri, dahiliye, kadın hastalıkları ve doğum stajlarında yataklı servis ve polikliniklerde aktif olarak çalışmaktadırlar.

İntern doktorlar dönem 6’da iç hastalıkları stajının başında Anabilim Dalının farklı klinik birimlerinde çalışacak şekilde gruplandırılırlar. Bu birimlerde bir ay çalışan intern doktor, diğer ay başka bir birimde çalışır. İntern doktorlar staj süresince hem klinik uygulamalara katılırlar, hem de Anabilim Dalının olgu sunumu, literatür, seminer, konferans gibi akademik toplantılarına da iştirak ederler. Halk sağlığı stajında intern doktorların fakülte eğitimleri süresince edindikleri bilgi ve becerilerin ülkemizde halk sağlığı alanında sağlık hizmetlerini yürüten esas hizmet birimlerinde, özellikle sağlık ocaklarında uygulamasını görmeleri, yapmaları ve böylece meslek hayatlarına

hazırlanmaları amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda intern doktorlar halk sağlığı eğitimlerini birinci basamak sağlık kuruluşlarında sürdürmektedirler. Genel cerrahi programında intern doktorlar birinci dönem genel cerrahi uzmanlık öğrencileri ile aynı program kapsamında Anabilim Dalı pratik ve teorik aktivitelerine ve interaktif tartışma programlarına katılırlar. Bu eğitimin amacı; pratisyen hekimlik uygulamaları için sağlam bir pratik bilgi birikimini ve hasta hekim ilişkilerinde ekip çalışmasına uyumu geliştirmektir. Acil servis stajının iki aylık uygulama döneminde intern doktorlar 12 saat süreyle nöbet tutmakta, hasta hazırlama, tanı, tedavi planlama, damaryolu açma, sonda takma ve sütür atma gibi klinik uygulamalarda bulunmaktadırlar. Kadın hastalıkları ve doğum stajı programında intern doktorlar bir ay süre ile Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalında, bir ay süre ile Ankara Etlik Doğumevi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Zübeyde Hanım Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde, yaygın görülen jinekolojik hastalıklara tanı koyabilme, jinekolojik malignitelerin erken tanısı, gebelik takibi, normal doğum eğitimi, acil obstetrik ve jinekolojik problemlerin tanı ve tedavisi, aile planlaması eğitimi, hastalıkların önleyici ve koruyucu tedbirlerini alabilme konularında eğitim almaktadırlar. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim dalında ise Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bilim Dalına bağlı farklı ünitelerde pratik ve teorik uygulamalara ve etkin biçimde tedavi süreçlerine katılmaktadırlar. Yaygın görülen çocukluk çağı hastalıklarında erken tanı koyabilme, hastalıkların önleyici ve koruyucu tedbirlerini alabilme konularında eğitim almaktadırlar.

1 Temmuz 2004-30 Haziran 2005 eğitim yılı içinde, 3 Ocak 2005 ve 27 Haziran 2005 tarihlerinde intern doktorlara iki toplantı düzenlenerek öğrencilerin bitirdikleri stajlarla ilgili gözlem altında anket uygulama yöntemiyle geribildirimleri alınmıştır. Eğitim yılının ortasında uygulanan anket formu, intern doktorlar ikişer ay dönüşümlü staj yaptıklarından, sadece bitirdikleri stajları sorgulamaktadır. Çalışmanın altı ayda bir uygulanmasının nedeni hafıza faktörünü azaltmaktır. 2004-2005 öğretim yılı içindeki tıp fakültesinde internlik döneminde toplam 166 intern doktor bulunmaktadır. Çalışmaya her iki anket uygulamasında da toplam 155 kişi katılmıştır. Katılım oranı % 93.37'dir. Gözlem altında doldurtulan anket formu altı ana staj için fiziki şartları, verilen pratik eğitimi, eğitimlerine katkısı olmayan iş yükü ve eğitimlerine katkı sağlama düzeyleri konularındadır. Bu dört başlık ayrıntılandırılmamıştır. İtern doktorların staj bölümü hakkındaki bu dört soruyu kendi bakış açıları ile değerlendirmeleri istenmiştir. Bu düşünceler 5'li Likert ölçeği kullanılarak alınmıştır. 5'li Likert ölçeğinde 'Çok kötü' ve 'Kötü' olarak değerlendirilen parametreler 'yetersiz', 'Orta, İyi ve Çok İyi' olarak değerlendirilen parametreler ise 'Orta ve yeterli' olarak kabul edilmiştir. Ayrıca anket formunda öğrencilere "Genel olarak İtern eğitiminden beklentileriniz nelerdir?" şeklinde bir açık uçlu soru sorularak beklentileri de dikkate alınmıştır.

Bu anket formu, fakültemizde öğrenci geribildirimlerinin alınmasında sürekli kullanılması düşünülerek, elde edilecek bulgular doğrultusunda geliştirilecek ve diğer dönemlerde olduğu gibi dönem 6'da da geribildirim alınması standartlaştırılacaktır.

Veriler SPSS programına girilmiş ve analiz edilmiştir.

BULGULAR

Toplam 155 intern doktorun 83'ü (%53.55) erkek, 72'si (%46.45) kızdır. Stajlara göre fiziki şartlar, pratik eğitim, eğitime katkı sağlama ve iş yükü yönünden intern doktorların geribildirimlerinin yüzde dağılımı (n=155) Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Stajlara Göre Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yükü Yönünden İtern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı (n=155)

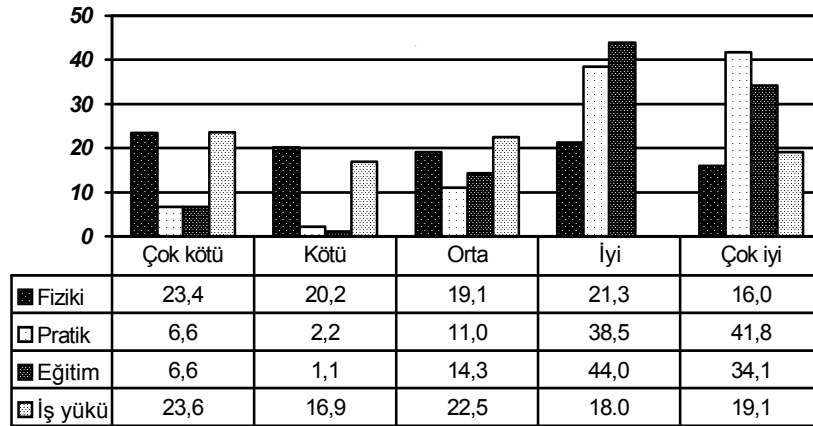
Stajlar	Orta ve Yeterli Bulanlar (%)			
	Fiziki Şartlar	Pratik Eğitim	Eğitime Katkı	İş Yükü
Acil Servis	56.4	91.3	92.4	59.6
Çocuk Sağlığı ve Hast.	29.3	73.9	57.0	44.3
Genel Cerrahi	60.0	62.7	56.5	46.2
Halk Sağlığı	76.8	60.0	52.4	60.0
İç Hastalıkları	45.5	48.6	47.6	35.5
Kadın Hastalıkları ve Doğum	45.5	19.9	25.6	32.6

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin %43.6’sı Acil Servis stajı fiziki şartlarını yetersiz bulurken, %91.3’ü sağlanan pratik eğitimi orta ve yeterli bulmuşlardır. Acil servis stajı öğrencilerin eğitimine %92.4 ile orta ve yeterli derecede katkı sağlarken, bu yüzde iş yükü için %59.6 olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin %29.3’ü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları stajı fiziki şartlarını orta ve yeterli olarak değerlendirmişlerdir. Aynı staj için öğrencilerin %73.9’u sağlanan pratik eğitimi, %57.0’si eğitime katkı sağlama ve %44.3’ü ise iş yükünü orta ve yeterli olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin %60.0’ı, Genel Cerrahi stajı fiziki şartlarını orta ve yeterli olarak değerlendirirken, sağlanan pratik eğitimi, eğitime katkı sağlama ve iş yükünü orta ve yeterli bulanların yüzdesi sırasıyla %62.7, %56.5 ve %46.2 olarak görülmektedir. Tüm stajlar içinde Halk Sağlığı stajının fiziki şartları diğer stajlara göre öğrencilerin %76.8’i tarafından en yüksek yüzdeyle orta ve yeterli olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin aynı stajın sağlanan pratik eğitimi, eğitime katkı sağlama ve iş yükünü orta ve yeterli olarak değerlendirme yüzdeleri sırayla % 60.0, %52.4 ve % 60.0’dır. İç Hastalıkları ve Kadın Hastalıkları ve Doğum stajı tüm değerlendirme parametreleri göz önüne alındığında öğrencilerin %50’sinden daha düşük yüzdeyle orta ve yeterli olarak bulunmuştur. İç Hastalıkları stajında öğrencilerin %35.5’i eğitime katkısı olmayan iş yükünü diğer parametrelerle karşılaştırıldığında en düşük yüzde ile orta ve yeterli bulduklarını belirtirken, Kadın Hastalıkları ve Doğum stajında öğrencilerin % 19.9’u pratik eğitimi diğer parametrelerle karşılaştırıldığında en düşük yüzdeyle orta ve yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

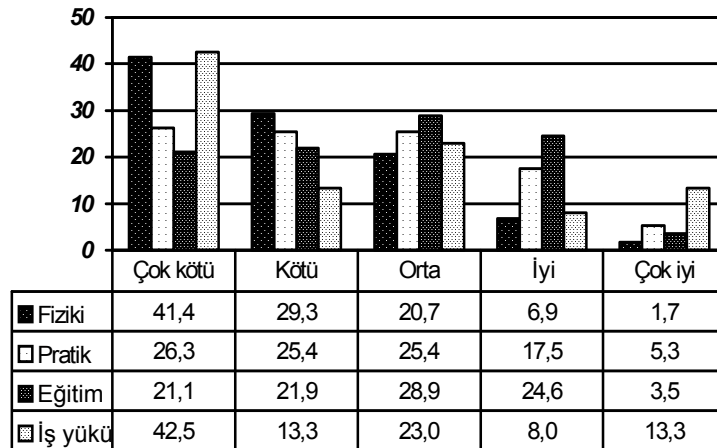
İntern doktorların tüm stajlarda aldıkları eğitiminden beklentileri değerlendirildiğinde ise %34.8 ile hasta muayene-klinik durum izleminin artırılması, %25.8 ile Tıpta Uzmanlık Sınavına(TUS) iyi hazırlanma olanaklarının sağlanması ve %16.1 ile tıbbi bilgi ve becerilerin artırılması yer almaktadır.

Anabilim Dallarına göre öğrencilerin geribildirimleri grafiklerde sunulmuştur (Grafik 1- 6).

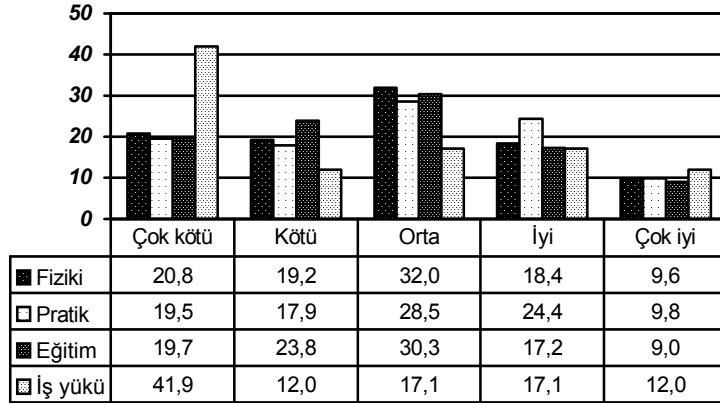
Grafik 1. Acil Servis Stajında Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yükü Yönünden İntern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı

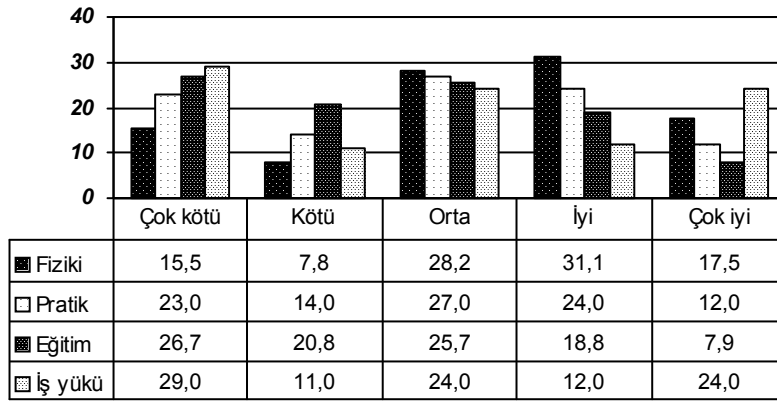
Grafik 2. Pediatri Stajında Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yükü Yönünden İntern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı

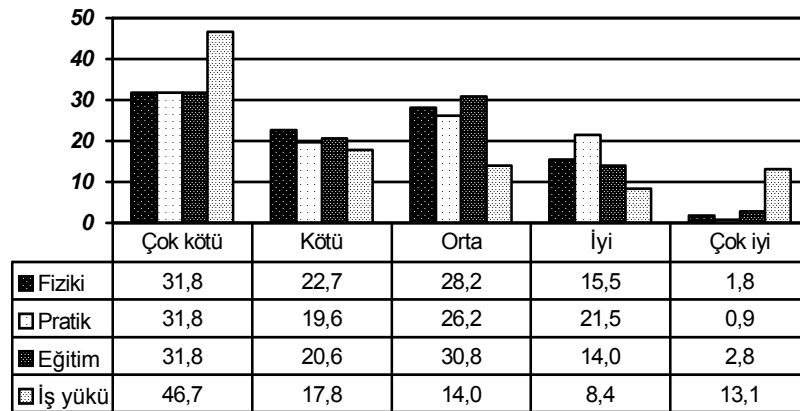
Grafik 3. Genel Cerrahi Stajında Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yüğü Yönünden İntern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı

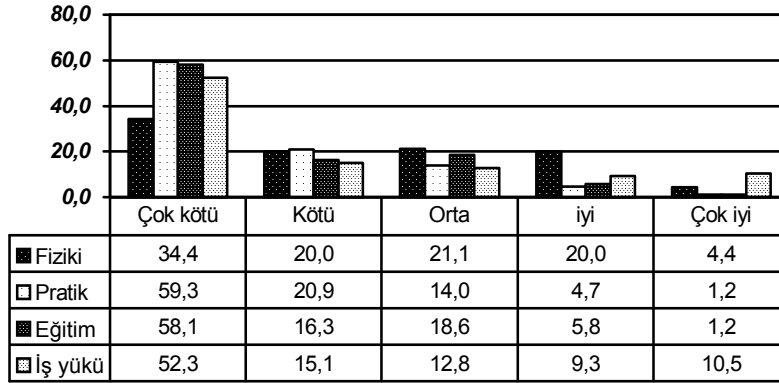
Grafik 4. Halk Sağlığı Stajında Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yüğü Yönünden İntern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı

Grafik 5. İç Hastalıkları Stajında Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yüğü Yönünden İntern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı

Grafik 6. Kadın Hastalıkları ve Doğum Stajında Fiziki Şartlar, Pratik Eğitim, Eğitime Katkı Sağlama ve İş Yükü Yönünden İntern Doktorların Geribildirimlerinin Yüzde Dağılımı

TARTIŞMA

Bu çalışma, Tıp Fakültelerinin altıncı sınıfında alınan stajların değerlendirilmesine yönelik, yayınlanan ilk çalışmalardan olduğundan, bulgular fakültemizde verilen eğitim uygulamaları kapsamında yorumlanmış ve tartışılmıştır.

Mezuniyet öncesi eğitimde, acil hastaya yaklaşım çok önemlidir. Türkiye’de oluşturulan Çekirdek Eğitim Programı da özellikle beceri listesinde *ilk ve acil yardım için gerekli girişimler* bölümünde yer alan öğrenim hedeflerini içermektedir. Bizim çalışmamızda Acil Servis stajının pratik uygulama koşullarını öğrencilerin %91.3’ü, eğitime katkı sağlama durumunu ise %92.4’ü orta ve yeterli bulmuşlardır. Bu yüzdelerin, diğer stajlarla ve diğer iki parametrenin de yüzdeleriyle karşılaştırıldığında, en iyi durumda olduğu görülmektedir. Stajın eğitim kapsamının uygulamaya yönelik olması gerektiği gerçeğiyle bakıldığında, bu yüzdelerin yüksek olmasında her öğrenciye staj süresince önceden planlanmış bir şekilde belli sayıda küçük cerrahi girişimsel işlemleri ve cerrahi müdahaleleri yapma ön koşulunun etkisinin olabileceği düşünülebilir. Dönem 6 öğrencilerinin TUS kaygısının bu stajda beceri eğitiminin özelliğinden dolayı azalabildiği ve mecburi hizmette acil vakalarla karşılaşma kaygısının artabildiği düşüncesi ile bu sonuçlar beklenen sonuçlardır. Eğitime katkısı olmayan iş yükü artışı acil servisin hasta yoğunluğundan kaynaklanıyor olabilir. Bu yoğunluk hasta sevk zincirinin uygun olarak yapılması ve her hastanın acil servisi gereksiz meşgul etmesinin engellenmesiyle önlenir.

Öğrencilerin %29.3’ü Çocuk Sağlığı stajının fiziki koşullarını orta ve yeterli bulurken, %73.9’u sağlanan pratik eğitimi, %57.0’ı eğitime katkı sağlama durumunu ve %44.3’ü ise iş yükünü orta ve yeterli düzeyde değerlendirmişlerdir. Fiziki şartların yetersiz bulunmasına rağmen, stajda sağlanan pratik eğitim yüzde diliminin yüksek olması, öğrencilerin Çocuk Sağlığı stajının fiziki şartlarından duyduğu genel memnuniyetsizlikle birlikte, stajla ilgili yeterli sayılabilecek beceri ve uygulamaya yönelik bir eğitim aldıklarını göstermektedir. Ancak, stajın eğitime katkı sağlama durumu ile intern doktorların aldıkları eğitimden beklentileri birlikte değerlendirildiğinde, intern doktorların hasta muayene-klinik durum izleminin artırılması beklentisinin %34.8 ile ilk sıralarda yer alması, stajın eğitime katkı sağlama yüzdesinin artırılması gereğini düşündürülebilir. Ayrıca, fiziki koşulların bu denli kötü olması eğitimden beklenen yararın gerçekleşmemesine de neden olabilir.

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları stajında öğrencilerin %55.7’si eğitime katkı sağlamayan iş yükünü kötü ve çok kötü olarak değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirme, stajın birçok ayrı bölümden oluşması (yenidoğan, onkoloji, metabolizma v.b) ve öğrencilerin bu bölümlerde çok fazla hasta takip etmesinden kaynaklanabilir. Bu yoğun stajda öğrencilerin gereksiz iş yükü olarak değerlendirdikleri işler, birinci basamak sağlık kuruluşunda ve mecburi hizmette kullanamayacakları işler olabilir. TUS’a çalışmak için de zaman yokluğundan bunu ifade etmiş olabilirler.

Öğrencilerin %53.8'i Genel Cerrahi stajında iş yükünü kötü ve çok kötü olarak değerlendirdikleri halde, bu yetersizliğin pratik uygulamaya olumsuz olarak yansımaması iyi bir gelişme olarak düşünülebilir. Pratik uygulamayı %62.7'si orta ve yeterli bulmuşlardır. Eğitime katkısı olmayan iş yükü olarak Genel Cerrahi stajında ameliyatlara girme, nöbet tutma, sabah erken saatte yaptıkları pansumanlar ifade edilmiş olabilir. Burada da ayrıca stajın fiziki koşullarını yeterli bulma oranının yüksek olmasında (%60.0) dönem 6 öğrencilerine ayrılan bir nöbet odasının bulunması etkili olabilir.

Dönem 6 öğrencilerinin toplum ve toplumun sağlık sorunlarını tanımaları, bu sorunlarla başa çıkabilmeleri ve birinci basamak hekimlik hizmetini yürütebilmeleri için gerekli deneyimi kazanmalarında Halk Sağlığı eğitimi önemli bir role sahiptir⁹. Ülkemizde Tıp Fakülteleri dönem 6 eğitim programlarındaki Halk Sağlığı uygulamalarında karşılaşılan önemli sorunların başında öğrencilerin asgari düzeyde uygulamaları gereken becerilerin standardizasyonu ile ortak izlem ve değerlendirme sistemlerinin olmayışı gelmektedir. Ayrıca Halk Sağlığı uygulama yerleri olarak seçilen sağlık ocaklarının son yıllardaki eğitim kapasitelerinin yetersizliği ve eğitici niteliğindeki farklılıklar da bu sorunlara eklenmiştir¹⁰.

Halk sağlığı stajında eğitim amaçlarına ne denli ulaşıldığının belirlenmesi ve niteliğinin artırılması amacıyla son sınıf öğrencilerinden istenilen geribildirimler incelendiğinde, öğrencilerin %40.0'ı Halk Sağlığı stajındaki pratik eğitimi yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Bunun bir nedeni hekim adaylarının mezuniyet sonrası hizmet verecekleri toplumla yüz yüze görüşerek, o toplumun özelliklerini tanıma, beklentilerini öğrenme ve kendi gereksinimlerini belirleme hedeflerine tam olarak ulaşamamaları olabilir¹¹. Bu sonuç, meslek yaşamlarında en çok işe yarayacak sağlık ocağı uygulamalarının yetersizliğine dikkat çekebilir. Bu da tıp fakültelerine bağlı Sağlık-Eğitim-Araştırma Bölgelerinin önemini açığa çıkarmaktadır.

Öğrencilerin %60.0'ı eğitime katkısı olmayan iş yükünü orta ve yeterli olarak değerlendirmişlerdir. Bu yüzde, staj süresinin ilk ayında birinci basamak sağlık kuruluş modelini tanımaları için gönderildikleri sağlık ocaklarında yaptıkları uygulamaların öğrencilerin gereksinimlerini karşılayabilecek yeterlilikte olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin %76.8'i Halk Sağlığı stajının fiziki şartlarını orta ve yeterli olarak değerlendirmişlerdir. Orta ve yeterli olarak ifade verenlerin yüzdesinin yüksek olması; staj süresince eğitim alınan derslik ve öğrenciler için her staj döneminin ikinci ayında planlanan araştırma verilerinin işlendiği bilgisayar laboratuvarının yeterli görülmesinden kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin %64.5'i İç Hastalıkları stajının eğitime katkısı olmayan iş yükünü kötü ve çok kötü olarak değerlendirmişlerdir. Bu yüksek oran dönem 6 öğrencilerinin stajdan beklentilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Çünkü iş yükü artışı aslında ya personel yetersizliği veya yaptırım zorunluluğundan kaynaklanır. Bu stajda eğitime katkısı olmayan iş yükünün çok olması, stajın pratik uygulama ve eğitime katkı sağlama konularındaki orta ve yeterli olma durumu yüzdesinin düşüklüğünü de açıklamaktadır.

Kadın Hastalıkları ve Doğum stajı pratik uygulama koşulları öğrencilerin diğer stajlardaki pratik uygulama değerlendirmeleri ile karşılaştırıldığında %80.1 ile en yetersiz staj olarak görülmektedir. Oysa birinci basamak sağlık kuruluşlarında hizmet verecek hekim adaylarının hem hasta bakım sürecine hem de aile planlaması pratik uygulama eğitimlerine aktif olarak katılmaları gerekmektedir. Pratik uygulama koşullarının yetersizliği yanında stajda iş yükünün fazla oluşu da dikkat çekmektedir. Bu yükün muhtemel nedeni intern doktorların eğitimleri süresince yapmakla yükümlü oldukları işlerin standardizasyonundaki yetersizlik olabilir. Kadın Hastalıkları ve Doğum stajında iki aylık staj içinde bir ay Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğine gitmektedirler. Buradaki eğitimlerinde de öğrenim hedeflerine ulaşamadıkları düşünülmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak elde edilen bulgular ışığında değerlendirme yapıldığında, eğitim uygulamalarında hem kısa vadeli uygun değişiklikler gerçekleştirilebilir, hem de uzun vadeli planlamalar yapılabilir.

Elde edilen sonuçlar ilgili anabilim dallarına ulaştırılmıştır. Her anabilim dalı için öğrenim amaçları yeniden saptanarak görev tanımlamaları düzenlenmektedir. Bu çalışmada anket formu fakültede intern doktorlara ilk uygulanan anket formu olduğundan kısa tutulmak amacıyla dört temel sorunun ayrıntısına girilmeden uygulanmıştır. Bu doğrultuda anketin daha ayrıntılı olmasının eğitim programını değerlendirmede daha faydalı olacağı düşünülmüştür. Geribildirim anketleri geliştirilerek uygulamaya devam edilecektir.

Tıp fakültesi eğitiminde, 6.sınıf eğitiminin tartışılması, iyileştirilmesi ve verilen önemin artırılması tıp eğitimine büyük katkılar sağlayacaktır. Tıp fakültelerinden mezun olan hekimlerin %90'ı pratisyen hekim olmakta ve genellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında bir ömür boyu hekimliğini sürdürmektedir. Bu nedenle birinci basamak sağlık kuruluşu hekimlik bilgi ve becerilerine sahip mezunlar vermek önemlidir. Dönem 6 stajı veren anabilim dalları, bu gerçekler doğrultusunda amaç ve hedeflerini saptayarak bir staj programı geliştirmeli ve uygulamalıdır.

KAYNAKLAR

1. Beyazova U, Önal E, Çamurdan O, Kula S. Tıp fakültesi öğrencilerinin fakülte hastanesi dışında eğitimi. Tıp Eğitimciliği Sempozyumu özet kitabı,1996; 15
2. Dikici M, Yalçın M, Büyükakkuş A, Özbenli T, Yarış F. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin mesleki beceri laboratuvarı, probleme dayalı öğrenme oturumları ve sunumlar hakkındaki görüşleri. Tıp Eğitimi Dünyası:2004;16(3):21-25
3. Özcan S, Gürsel Y, Günay T, Demiral Y, Akvardar Y, Gencer Ö, Kıran S, Arkar H, Musal B, Miral S. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel İletişim Becerileri Programına İlişkin Öğrenci Geri Bildirimleri ve Programda Yapılan Değişiklikler. Tıp Eğitimi Dünyası 2004;17(4):35-40.
4. Bulut A: Öğrenci Gözüyle Tıp Eğitimi. UTEK 04 III.Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Kitabı 2004; 42
5. Batı A.H, Durak H.İ, Vatansver K, Çiçeklioğlu M, Çalışkan S.A, Kandiloğlu G, Avanoğlu A, Sayiner A, Erdener A.:Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Öğrenci Geribildirimleri İlk Üç Sınıftaki Ders Kurullarının Değerlendirilmesi : İşaret Listesi (2002-2003) UTEK 04 III.Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Kitabı . 2004; 125
6. Dent J.A, Harden R.M. A practical guide for medical teachers: İn: Harden R.M. Section I. Curriculum Development. 2005 (10-19)
7. Demirhan B, Ögüş E, Müderrisoğlu H, Türkoğlu S, Demirbilek M, Kayhan Z, Öğrenci Geribildirimleri Öğrenci Başarısını Arttırabilir mi? UTEK 04 III. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Kitabı. 2004; 126.
8. <http://www.med.gazi.edu.tr/>16.Haziran 2006
9. Karahan A, Kesmezacar Ö, Kalaca S, Çalı Ş. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Halk Sağlığı Stajı Konusundaki Düşünceleri. UTEK 04 III. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Kitabı 2004;139
10. Özcan C, Budakoğlu I.İ, Erdal R. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi İnternlik Eğitim Programında Halk Sağlığı Uygulamalarında Yeni Denemeler. UTEK 04 III. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Kitabı. 2004; 97
11. Tanır F, Demirhindi H, Karaömerlioğlu Ö, Kara E, Akbaba M. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi. Öğrenci Eğitiminde Yeni Uygulamalar: Halk Sağlığı Örneği. UTEK 04 III. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Kitabı. 2004; 103